

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer Parashat derakhim

Rosanes, Judah ben Samuel

הדוהי, סענאזר

Ṷinitsi'ah, 5503 [1742 oder 1743]

הכורא ןרד

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9997

דרך ארוכה רחש כה

הארכות זנות' חו' אנו נאם ה' חלקים אם לא יד חזקה וכדורע
בטויה חמלוד עליכם ע"כ

וראיתי

למהרית'ט ס'פ דברים שכתב דמאי דכתיב חיוה
ספר כריתות אהכס אשר שלחתי הכונה היא
כלום אהם ינאחם ממני על ידי נט' למח'ד למי שקודם אהם על
מנת שלא תזנה באם ונתה הוסקעו הקידושין למפרע ונתקרו
לנמרי ותעשה ודאי לא נאסרה על בעלה אפילו זנתה כו' אף
שקב'ה כשלקחם לו לנשים היה ע"מ טיקבלו אלהתו ולא ינו
אחרי לקי' אחרי עתה טעמדו ע"נ נכבטל התנאי ונטלו הקדושין
ולו אחר חיוה ספר כריתות אהכס אשר שלחתי כלומר
ספטרתי ע"י נט' חין הדבר בן כי בטעמם טולחא אהכס מאיה
שנכבטלו הקדושין הראשונים ע"כ * ואחתי קשה מאותה אנדה
דלעיל והביאו הרב שם זאת אומרת דשיראל חומרים אהם
מגרסה בעלה יס לזה על זה כלו' ואומר להם הקב"ה וכו' נדושים
אהם חיוה ספר כריתות אהכס כו' ולפי דברי הרב מה השיב
להם ה' חיוה ספר כריתות נהי דאין כאן נט' מכל מקום כבר
נכבטלו הקדושין מחמת שנכבטל התנאי ומה טעמו ישראל
כלום יס לזה על זה כלום טענה חזקה היא דמה לי טיבה מחמת
הנט' או מחמת ביטול הקדושין ויולי' יאמר הרב דהכא נתקדשו
ישראל כב' פרוטות אחת לקודם שינוי ואחת לאחר שינוי
שנכבטלו הקדושין הא' וחלו הקדושין השניים הרי זה דומה
למ"ס הרמב"ם דהנזון שתי פרוטות אלשה ואומר לה באחת
התקדשו לי היום ובאחת לאחר שתנרטי דלאחר שתנרטי
חיילי קדושין שניים * ואף לאח' דפליג עליה דהרמב"ם בהיה
הכא מורה שסוף דשאלו הפס' דאף לאחר שינרטה מכל מקום
בטעם קבלת הקדושין היתה אהם חוט' חיוה קדושין והאומר
לאשתו הרי את מקודשת לי לאחר שתנרטי לא אחר כלום *
אבל הכא כיון שנכבטל התנאי אינלמי מלתא למפרע שהיתה
פנויה וכו' כהאמר לאשה הרי את מקודשת לאחר זמן דהסני *
ואל תשיבנו מהותה נכתב הרא"ש בכתב' בנרטי על מנת שתנכח
לשעמו' דאין תקנה לדבר ואפי' אם יקדשה ויחזור וינרטה
גדושין נמדין לא תהני מוס' דלא תפסי בה קדושין לפי
שטענת קבלת הקדושין היא אהם חוט' חיוה עיין בכתב' מהר"ם
ח' ח' בויכוחו עם מהר"ם קאטליץ בתת' בדברי הרא"ש הללו
ועיין בפרק הוניהו לו דף כ"ד דאחרי' נתרטה קח אמת' נבו'
דמשמע דהיי נדושין בישראל ולדעת הרב זל כל' דלאו דוקא
אלא שנכבטלו הקדושין וכיון שנכבטלו הקדושין לא חזרה כי
אם לחיבתה הראשונה דהיינו ככלה בבית אביה ודוק * באופן
בישראל בראותם הארץ ותקף הנלות שהיה העולם שמש היו
סבורים סברה נכבדת שכבר חבדה תקומת ויטליבם ה' מעל
פניו ובה היו סבורים לפרוק מעליהם עול מלכות שמים *

ובזה

נבא לכאר מחי דאחרי' בפרק חלק ואל תר' בטענה
שהטיל נכבדנר חנייה מישראל ועוריה לכבסן
האם אחר לו הקב"ה ליחוקלך לח' חמיה מתים בבקעת דורא
בחו' ענמות וספחו לו לחותו דטע על פניו אחר מה טיבן כל
חלי אחרו לו חבורהם של חלו חמיה מתים בבקעת דורא שח
ואחר חתויה כמה רברבי' ותפוחיה כמה תקיפין מלכותיה מלכו'
עלם זטולטניות עם דר ודר ע"כ * ויס' לדק' דמה דאה ה' לעשות
הגם הגדול הזה בטענה שהטיל נכבדנר הרטע לחנייה מישראל
ועוריה לכבסן האם ולא בותן אחר * עוד יס' לדקדק בדברי רמ"ב
שכתב חבורהם של לו חמיה מתו' על יחוקלך היו אומרים שהיה
אחר של חנייה מישראל ועוריה נכבדנר היה יודע שהקב"ה
היה מחיה אותה ע"כ * והנה דברי רמ"ב שכתב וינכבדנר היה
יודע שהב"ה היה מחיה אותה חין להם חובן לפי פטטו' באם
הי'

פיושב כפתיחה סת' מ' יוכנסו בה שהיא תקו' חיוה וכדורע טעמו
חול' טעמהר פו עיין לא ראתה חלקים זולתך יעשה למחכה לו *
סייבו תכנס דכיון שהיא תהנה חיותו נמצא דבסיבתו עוסק הת"ח
בת"ת וכיון שהיא סיבה ללימוד התורה חשיב כאלו חיוה נוסיה
נורבא מדרבנן :

נבזה

יובן מחי דאחרי' ע"ד דפסחים ארז' תודום חיוה
דומי הכהני את בני רומי לאכו' נדיים פקולסים
כלילי פסחים כלחו לו אהלל תודום חיוה דומי אהם נזורנו עליך
גידוי * ונכח' כסתפקו תודום חיוה דומי נברא רבה הוא או בעל
אנרופין הוא מ' ט' עוד זאת דרש תודום חיוה רומי מה ראו חנייה
זכו' ט' מ' נברא רבה הוא * ד' יוסי בר' אבין אחר מטיל מלחי
לכיס ת"ח קזה דח' ר' יוחנן כל המטיל מלחי לכיס ת"ח זוכ' ויושב
ביטיבה כל מעלה ע"כ * והדבר פטוט דמה טיודרו כנח' אהם
תודום חיוה דומי נברא רבה הוא סייבו אהם היה ת"ח ומטום
כבוד המורה אין מדין חיותו וכדאחרי' ע"נ ואלו מלחין אר"ל
ת"ח סרחאין מדין חיותו * אך מטעם חיותו בעל מעשה חין
בזמניה מלכותו * וא"כ קשה בדברי ר' יוסי דמחי מהני מה
שהיה מטיל מלחי לכיס ת"ח למה שכתבנו מלכותו * ותו היעלה
על הדעת שלא כנח' חיוה בתודום חיוה דומי חרות חון מוז
שהיה מטיל כו' ולא הל' ל' חלה בעל מעשים הוא * ותו דמחי
דחיה מייתי דאחרי' כל המטיל מלחי לכיס ת"ח זוכה ויושב ביטיב'
של מעלה דנהי דזוכה לכל הכבוד הוא אך אכתי מכל' טיביו
בתנאים מלכותו כטיביל מנהו זו * אלא הוא הדבר אשר דכרנו
זה ע' דמתחלה הביאו ראיה דתודום נברא רבה הוא מחה דרש
דמה דאו חנייה כו' ובה ר' יוסי ואמר דאין כורך לזה דכיון
שהיה מטיל מלחי כו' הרי הוא כח' נכחו טכל מה שלומד הת"ח
חשיב כאלו הוא בענמו דרש אותם ההלכות והביאו ראיה מדברי
דו' אחר כל המטיל כו' זוכה ויושב ביטיבה של מעלה דהיינו
בזמניה ת"ח והיינו ודאי מטום דחשיב כאלו חיוה נוסיה נורבא
דרבנן ואם כן פטיטט שנחננו' מלכותו כיון דחשיב בת"ח
ענמו * ועם זה יתיושב מאחר הקודם דלעולם דוקא מי ט"ס כו'
חור תורה חו' לפ"ל וכדכתיב בי טל אורות טליך אלא דהתנה
ת"ח תכנסו כיון שהיא סיבה שחרי' יעסקו בתור' קרי' ביה כו'
טל אורות טליך חו' לעולם טכולו טוב :

דרך ארוכה רחש כה

פ"ג דתנינא טאל אחר חת ד"ח לאחר שינוי לתרבו' רעה
ח' לא יפרכנה ור' זוככות ותמורתה כלי טו ח"ל לו
דברי תורה סקטים לקנות ככלי זהב ועלי טו זמחין לאחדם ככלי
זככות ח"ל אבל ד"ע דכך לא כך אחר אלא מה כלי זהב זכלי
זככות הללו אה"ע שנכתבו יס להם תקנה כך ת"ח ססרתי יס
לו תקנה ח"ל אף אהם חו' כך ח"ל כבר טעמתי מאחורי הסדנוד
טופו כניס טוכבים חין מאחר *

הן

כל יקר דאחיה עינינו נודל מעלת התשובה כי רפה
היא בעיני חלקים וחדם ואחרי' בחדרם וזל יפסו
ענמותינו ואכדה תקומתנו בה נביא ואחר להם לישראל חורו
בתשובה ח"ל עבד מחכרו רבו כלום יס לזה על זה כלום היינו
דכתיב יבטו ענמותינו ואכדה תקומתנו * ואומר להם הקב"ה
וכו' נדושים אהם חיוה ספר כריתות אהכס וכו' וכבר הוצח
בפרק חלק ויבוח זה טכחו עם ה' בני אדם לפני הנביא ואמר
להם חורו בתשובה אחרו לו עבד' שתכרו רבו ואלה טנרטה
בעלה כלום יס לזה על זה כלום היינו דכתיב והעולה על
דחכס היו לא תשיה אשר אהם חומרים נהיה כניסם וכאשפות
בארנות

היה יודע למה שאל מה סיכון של אלו והלא כבר ידע שהיה
 הקב"ה מחיה אותם • ומה קשה כמה שטבח נכונדנר והמח
 אפואי כמה דרכיו וכו' דבשלמא מה שחמד אפואי כמה דרכיו
 הוא נודק באותה שעה שראה הנם הנדול ההוא של תחיית
 המתים אבל מה שסיים ואמר מלכותי מלכות עלם ושלטניתי
 עם דר ודר אין לזה התייחסות עם הנם של תחית המתים •
ונראה ליישב עם מאי דאמרין בפרק חלק ואל תאן נינהו
 תמים שהיה ויחזקאל אחר שחזקאל אלו בני אדם
 שפדו בתחיית המתים שנאמר ויאמר אלו בן אדם העצמו
 האלה כל בית ישראל הנה הנב אומרים יבטו עמתינו ואבדה
 תקויתנו נגורנו לנו ר' ירמיה בר אבא אמ' אלו בני אדם שאין
 בהם לחלוותי של מנה שחמד העצמות היבשות שחמדו דבר
 ה' רץ נפח אחר אלו בני אדם שחיפו את הדיבול כולו שקנים
 ורמשים שנאמר ואבא ויראה והנה כל תבנית רמש ובהמה
 ושקן וכל גילולי בית ישראל מחוקה אל הקיר סביב כתיב
 הכא סביב וכתיב התם סביב דכתיב והעבירני חלקים סביב
 סביב ע"כ •

ויש לתמוה במאמר זה דמאחר שרצה הכ"ה להחיות תמים
 באותו זמן לסיבה ידועה אגלו למה זה בחר באנשים
 הללו הגולגול והנדה הלל המה אנשים שפדו בתחיית המתים
 ושלח היה בהם לחלוותי של מנה ושחיפו כל הדיבול שקנים
 ורמשים לא היה לו להחיות לא אנשים נדיקים ליראי ה' ולחובבי
 שמו • אמנם נראה הדברים שיבאו לכלל יישוב עם מה שכתבנו
 שישראל עלה על דעתם שלא היה עוד תקנה ויקשו לפרוק
 עול מלכות שמים וכמו שאמרו עבד שמכרו רבו כלום יש לזה
 על זה כלום והנה כדי לבטל סברה זו הנפסדת רצה הקב"ה
 להחיות תמים בבקעת דורה ובראותם תחיית המתים ידעו שלא
 יבאו מתחת מחלמתי ועדין חביבותיה נבן והוא שהטעם טעלה
 בדעתם של ישראל שאין להם עוד תקנה ובקשו לפרוק עול הוא
 לפי שהיו סבורים שישראל יש להם דין עבדים למקום ומתום
 הכי אמרו עבד שמכרו רבו כלום יש לזה על זה כלום אך אם
 ישראל נקראו בניו למקום נבטלה סברה זו לנמר דמי שהוא
 בן לא יגוייר שלא יהיה בן דבשלמא עבד על ידי שימכרו לאח
 יבא מתחת טעבוד הראשון אך הכו לא יגוייר בטום חוסן שלא
 יהיה בן ובתחיית המתים אנו מוכרחים לומר שאנו יש לנו דין
 בניו למקום והוא בחאי דאמרין בפ"ד דסנהדרין ח"ל ההוא
 מינא לרבי אבא אלהיכם בהן הוא דכתיב ויקחו לי תרומה כי
 קבריה למשה בחאי טב ל וכי תימא בחאי ויכתוב מן מקדך בטעלו
 מים ח"ל כנורה טביל דכתיב כי הנה ה' באם יבא ע"כ • והנה
 חלוקה זו של המין שאמר אלהיכם כהן הוא לא נפלאה היא ולא
 רחוקה וכדאמרין בפרק טבול יום כבוד גדול חלק לה הקב"ה
 למרים באותה שעה אחר אנו כהן אנו מסגירה אנו חולטא ואנו
 פוטרה ע"כ הרי דהקב"ה יש לו דין בהן והתוספות זל עלה הך
 דאמרין כי קבריה למשה בחאי טביל כתבו הא דלא קשיא ליה
 היאך נטמא דישאל נקראו בניו למקום ע"כ לפדנו מזה דתה
 שכתעסק ה' בקבורתו של משה הוא מטעם היות ישראל עמים
 למקום והכהן מטמא לפגא • ופראשון דתעניית אמרין א"ר
 ויחזק נ' משתחות פידי של הקב"ה שלא נתסרו ביד שליח ואלו
 הם של חיה ושל נפשים אבל תחיית המתים של חיה דכתיב וישמע
 אליהם אלהים וישתח את רחמי של נפשים דכתיב וישתח ה' לך את
 אוצרו הטוב ושל תחיית המתים דכתיב וידעתם כי אני ה' כפתתי
 את קברותיכם ע"כ ופרש' אנו ה' אנו ולא שליח ע"כ • ואמרין
 בשמות רבה ס' בא פרשה ט"ו ס' ו' ועברתי בארץ מצרים א"ר
 בעצמן גדולה היפתן של ישראל שנבלה הקב"ה במקום עז ובמקום

טובת ובמקום טובאה בשביל לגלם מכל לכהן שפנה מרומתו
 לבית הקברות אחר מה אעשה לטמא את עממי או אפטר ולכנות
 מרומתי או אפטר מוטב לי לטמא את עממי פעם אחת וחזור
 ומטהר ולא לאכד את מרומתי כך ישראל הם מרומתו של הקב"ה
 שנאמר קדש ישראל לה' והיו בבית הקברות שנאמר כי אין בית
 אחר אין עם מת ואומר ומגרים מקברים אחר הקב"ה אך אנו
 נושא להניחם או אפטר מוטב לירד ולהגילם שגא' וררד להגילו
 מיד מגרים כשהגויאם קרא לאהרן ושהר אותו שנאמר וכפר את
 מקדש הקדש וכפר על הקדש ע"כ ומכאן נס' מהר"ם יפה זל כ"ע
 כי אין המשל דומה לנמשל כי הכהן לא יכול להבטי' עניית הקברות
 מבלתי שטמא עממו בבית הקברות אבל הקב"ה למה לא היה
 יכול להגויא ישראל ממגרים במסות באותות ובמופתים מפלי
 שיכנס הוא במגרים • ותיקן שהגדף ה' בכבודו ובעצמו לכא
 במגרים לחכת בכורות כדכתיב ועברתי בארץ מצרים אנו אנו
 ולא חלף אנו ולא שליח ע"כ • לאדנו מזה דבשביל דפעולה זו
 דחכת בכורות כתיב בה אנו ה' דהיינו אנו ולא שליח דמו לגאול'
 ישראל לכהן שפלה מרומתו בבית הקברות והוכרח לטמא עצמו
 להגיל מרומתו ובודעה חיבתם של ישראל שנבלה במקום הטומאה
 לגאול את ישראל • ולפי זה בתחיית המתים דכתיב ביה אנו ה'
 דהיינו שליח עז שליח מורה קוסית התוספות למקומה דמאחר
 שהקב"ה הוא כהן היאך מחיה מתים ואין לנו אלא מה שתינו
 התוספות שישראל נקראו בניו למקום וכאן מיטמא לבניו וה"כ
 מאחר טע' תחית המתים אנו מוכרחים לומר שישראל נקראו
 בניו למקום א"כ בטלה טענת ישראל שהיו אומרים עבד שמכרו
 רבו כלום יש לזה על זה כלום שהרי ישראל אין להם דין עבדים
 אלא דין בניו יש להם ומי שהוא בן לא יגוייר שיהיה ע"כ •
 ומשום הכי הוכרח ה' להחיות מתים לבטל טענה זו של ישראל
 דעבד שמכרו רבו כלום יש לזה על זה כלום וטעמי שצדוק היה
 להם לישראל טענה לטעון הוכרח ה' להחיות היותר רשעים
 שבעולם • והוא דאמרין בראשון דקדושין תניא בניו אדם לה'
 אלהיכם בזמן שאדם נהגים מפגז בניו אדם קרוים בניו אין
 אדם נהגים מפגז בניו אין אדם קרוים בניו דברי רבי יהודה
 רבי מאיר אומר בין כך ובין כך אדם קרוים בניו שנאמר בניו
 סבלים מהו וכי תימא סבלים הוא דמיקרו בניו כי לית בהו
 הימנותא לא מיקרו בניו ואומר בניו לא אשון בס וכי תימא
 כי לית בהו הימנותא הוא דמיקרו בניו כי פלחי לעז לא מיקרו
 בניו ואומר ורע מרעים בניו משחיתים וכי תימא בני' משחיתים
 הוא דמיקרו בני מעליא לא מיקרו ואומר והיה במקד' אחר יאמר
 להם לא עמי אדם יאמר להם בני אב' ח' ע"כ • הרי דלרפי מאיר
 אף כי לית בהו הימנותא ופלחי לעז נקראים בניו ואם כן אם
 המתים שחיה ה' לא היו רשעים נמורים לא היתה מתבטלת
 סברת ישראל שהיו אומרים שיש להם דין עבדים ועבד שמכרו
 רבו כלום יש לזה גל זה כלום לפי שהיו אומרים עבד שמכרו
 יהודה דבזמן שישראל עושין רגונו של מקום נקראו בניו ובזמן
 שאין ישראל עושין רגונו אינם נקראים בניו והיו אמרו' שאלו
 שחיה ה' לפיכך חחיה אותם לפי שהיו עושים רגונו של מקום
 ונקראו בניו והכהן מיטמא לבנו אבל אותו הדור שנחשב הבית
 בימיהם שלא היו עושים רגונו של מקום יאמרו שאינם נקראים
 בניו לא עבדים והיו מוקדן עול מלכות שמים מליותם באומרים
 עבד שמכרו רבו כלום יש לזה על זה כלום לזה מה עשה הקב"ה
 בחר מכל ישראל היותר רשעים שבעולם והם האנשים שפדו
 בתחיית המתים ושלא היה בהם לחלוותי של מנה ושחיפו את
 הדיבול כולו שקנים ורמשים והחיה אותם ואם כן על כרחין לית
 כסברת רבי מאיר דאפילו כי לית בהו הימנותא ופלחי לעז
 נקראים

וזהו כונת המאמר שהתחלנו בשעה שהפיל נבוכדנצר לחנייה
 מישראל ועזריו לכבשן האש אל הקב"ה ליחזקאל לך
 והחיה חיים בבקעת דורא. והכונה היא דים להתיישב דאיך
 עלה בדעתו של נבוכדנצר להכריח לישראל לעבוד ע"ז וכו' לא
 ידע שהם עבדי ה' ונשטו שלא לעבוד ע"ז וכו' זה הרשע בא לחלוק
 כלפי מעלה וזה דבר קשה דנבוכדנצר רשע היה ולא טעם *
 והנה נבוכדנצר אמר לו לירמיה הנביא ה' אלהיך דבר אל הרעה
 הזאת אל המקום הזה כי חטאתם לה' ולא שמעתם בקולו ואם
 בן איך עלה בדעתו של נבוכדנצר להכריח לישראל לעבוד ע"ז *
 ונראה דנבוכדנצר נתי היה כבוד כסדר ישראל דמאחר שהחריב
 ה' את הבית והגלה אותם בידו כבר יגאו ישראל מרשות ה' דעבד
 שמכרו רבו כלום יש לזה על כלום והדי הם ברשות ע"ז לעבוד
 ע"ז ומאחר ישראל שחמרו נהיה כנשים וכמספחות האדמה לשרת
 ע"ז ואכן ומשום הכי הכריח את ישראל לעבוד ע"ז * וזהו באחריו
 בשעה שהפיל נבוכדנצר לחנייה מישראל ועזריו. לכבשן האש
 אחר לו הקב"ה לך והחיה חיים בבקעת דורא כלומר לבטל
 סדרתו הנפסדת דסבד לישראל אינם כנים וכיוון שהחיה אותם
 באו ענמות וטפחו לו על פניו * ואחריו ר"ל שמאזת הענמות
 שהיה בה' חמיה היו לו כלים וכפאניע השעה שיחיו טפחו לו
 על פניו כשהיה רוצה לשתות בהם * והנה בשעה שראה הענמות
 שטפחו לו על פניו תמה ואמר מה טובן של אלו טוה מורה טיש
 חמיית המתי' ועל זה תמה ואמר דאיך יתכן זה והלא הם עבדים
 והספן אינו מטמא לעבוד ואיך ה' מחיה אותם * ואחריו לו אל
 תשתומם על הדבר הזה דהכריחם של אלו הוא מחיה חיים
 בבקעת דורא כלומר דפעולה זו של חמיית המתים אינה על ידי
 הקב"ה בעלמא אלא על ידי שליח והכריחם של אלו הוא מחיה
 חיים בבקעת דורא ואם כן ענין סברתך בחקוקה עומדת
 דלעולם ישראל הם עבדים ועבד שמכרו רבו איך על זה כלום
 ועשה בהם כרונד * אבל לא נכנסו דבריהם באוניו לפי
 שנבוכדנצר היה יודע שיק"ב היה מחיה אותם כלומר גאון
 פעולה זאת של חמיית המתים נעשית ע"ז שליח אלא ע"ז הקב"ה
 בעלמא ומש"ה תמה ואמר דאיך יתכן דבר זה שהקב"ה יחיה אותם
 מאחר שהם עבדים * לזה פתח ואמר אמתיה כמה דברבין
 ותמיהויה כמה תקיפין תלכותיה מלכות עלם וגו' כלומר שמור
 יהודה כשעה דסברתו שהיה סבד לישראל הם עבדים ועבד
 שמכרו רבו איך לו עליו כלו' וא"כ אינם תחת ממלכתו לפי שכבר
 חכרם אך תמות זה הגדול של חמיית המתים מוכח דמלכותיה
 מלכות עלם ולעולם הם תחת וממלכתו לפי שישראל הם בני
 ירכן לא יגוייר שלא יהיה בן וא"כ הדי הם לעולם חמתי
 ומלכותיה מלכות עלם וכמאמר הכתוב חי אני אם לא בחימה
 שפוכה אתלוד עליכם לפי שלא ינאמם מרשותו * וזהו שכתב ר'
 יצחק ואמר יוצק זהב רוחה למוך פיו של אומי דשע סאלמלא לא
 בא מלאך וסטרד על פיו בקס לננות כל שירים ותפחות שאתר
 דוד לפי שכיון אל האמת ודבר דברים מלכותיהם ממלכותו של
 הקב"ה עליון היא מלכות עלם ולא נפסקה ולא תפסק לעולם *
וזהו היתה כונת דניאל כמה שנתן ענה לנבוכדנצר שיספח
 נדקה עם ישראל וכדכתיב להן מלכא מלכי ישפר עלך
 וחטייך נדקה פרק עוייתך בחחן עניין * ור"ל אמרו שראה
 דניאל לבני הנולה שהיו מחזרים על הסתחים לעיכך נתן לו
 ענה שיעשה עמהם נדקה ואמר לו עניי אלו שהגלית רעבי
 הם פרנסים * ור"ל האשימו לדניאל על זה ואמרו כפי' דבחר
 מפני מה נענש דניאל מפני שהשיא ענה לכ"י * ויש לדקדק מה
 דאה דניאל להשיא ענה לכ"י * אמנם על פי האמור בענין יתבאר
 שדניאל מדעת קונו היה כו' דבראיתו שהקב"ה הנה לבטל סברת
 נבוכדנצר

נקראים בנים למקום ומ"ה החיה אותם כדין הבהן שמטעמא לבנו
 ואם כן כתבטלה הכל וכל סברת ישראל דעבד שמכרו רבו כלום
 יש לזה על זה כלום שהדי תכח אותם שהחיה הדבר מוכרח
 כחפילו הנשים נמורים נקראים בניו ומי שהוא בן לא יגוייר
 כלא יהיה בן *
ובזה יובנו קצת פסוקים ביחזקאל סי' ל"ז וזה תאמר
 ויאמר אלי בן אדם הענמות האלה כל בית ישראל
 הנה אומרים יבטו ענמותינו ואכדה תקותינו נגזרנו לנו לכן
 הנבא ואמרת אליהם כה אמר ה' אלקים הנה אנכי פותח את
 קברותיכם והעלתי אתכם מקברותיכם עמו וגו' וידעתם כי אני
 ה' בפתי את קברותיכם ע"כ * ויש לדקדק בפסוקים אלו טובא
 חדא באחריו הענמות האלה כל בית ישראל תמה דאיך לו מוכן
 דאיך יתכן שיהיו הענמות הללו כל בית ישראל * ועוד יש לדקדק
 באחריו הנה אומרים יבטו ענמותינו ואכדה תקותינו נגזרנו לנו
 להיבא קמי' אם הוא מאחר המתים זה לא יתכן דאטו לא ידעו
 דזמן החייה הוא כלפי נגלה חסום אדם ופותח ללכא לא נלי
 והאלקים ידע מקומה וטעמה ואשם בלעדו לא ידע דבר זה ואם
 כן למה אבדו התקיה ואחריו יבטו ענמותינו ואכדה תקותינו
 ואם הוא מאחר ישראל בחיים חיייתם קשה דאיך יאמרו דאכדה
 תקותם ח"ו * ועוד יש לדקדק כמה שסיים הכתוב ואמר לכן
 הנבא ואמרת אליהם הנה אני פותח את קברותיכם עמו דאיך
 תלוי זה בזה ואפשר דאותם שהם בחיים חיייתם אכדה תקותם
 ח"ו וכמאמרו והמתי' יהללו יה * עוד יש לדקדק כמה שסיים
 הפסוק ואמר וידעתם כי אני ה' בפתי את קברותיכם כי מי
 לא ידע בכל אלה כי יד ה' עשמה זאת והוא המחיה חיים * ועוד
 מה זה לטון ידיעה כאלו הוא דבר נסתר לא היה ליה למימר
 אלא ודאייתם כי אני ה' בפתי את קברותיכם שהדי לעיני הכל
 החיה ה' אותם ובתה שחמרו יתיישבו אלו הדקדוקים שפבר
 נבאכר שישראל שבאומי הדור היו רגזים לפרוק עול מלכות שתי
 חפליהם באומים שהם נקראים עבדים ועבד שמכרו רבו כלום
 יש לזה על זה כלום והוכיח ה' לחיית חיים לבטל מהם סברת
 את הנפסדת ולהכריח שהם קרוים בניו ומי שהוא בן לא יגוייר
 שלא יהיה בן והנה רש"י ז"ל פירש הענמות האלה כל בית ישראל
 הנה רמז ודגמא לכל בית ישראל בגלותם שהם אומרים יבטו
 ענמותינו ואכדה תקותינו ומה נוחיל לתשובה עוד * וכבר
 אמרנו בתהלת דכרינו טעם בספרי אמרו שמאמר זה דיכטו
 ענמותינו ואכדה תקותינו הוא המאמר בני הגולה *
וזהו כונת הכתובים בן אדם הענמות האלה הם רמז
 ודגמא לכל בית ישראל אשר הם סבורים לפרוק
 חפליהם עול מלכות שמים ואומרים יבטו ענמותינו ואכדה
 תקותינו באומים שהם עבדים ועבד שמכרו רבו כלום יש לזה
 על זה כלום לכן בא ובטל סברתם הלזו הנפסדת ואמרת אליהם
 כה אמר ה' אלקים הנה אני פותח את קברותיכם עמו ומכח
 חמיית המתים תדעו שאתם קרוים בניו * וכו' תימא איך יחוייב
 חמיית המתים שישראל נקראים בניו * לזה סיים הכתוב ואמר
 וידעתם כי אני ה' בפתי את קברותיכם עמו כלומר תדעו
 שהפעולה הלזו של חמיית המתים אינו נעשה על ידי שליח אלא
 אני ה' בפתי את קברותיכם אני ולא שליח דמהבא למדו בנת'
 דמפתח של חמיית המתים לא נוסח לשליח ואם כן כפי סברתכ'
 שאתם עבדים איך אני מחיה אותם בענמי ולא ע"ז שליח אלא
 ודאי שאתם נקראים בניו ומשום הכי אני מחיה אותם בענמי
 אף שאני בהן לפי שהכח מיטמא לבנו ואם כן כתבטלה סברתכ'
 שאתם אומרים עבד שמכרו רבו כלום יש לזה על זה כלום לפי
 שאתם לבני ומי שהוא בן לא יגוייר שלא יהיה בן *
 וזהו

כבוד הנגד הנפסדת שהיה סבור דישראל יש להם דין עבדים
ואיכן נקראים בניו ומס' היה סבור דעבד שמכרו רבו אין לו
עליו כלום ומס' החיה מפני בכקעת דורא להכריח הדבר שיש'
הם בניו * הנה כי כן אחו לדיק דרכו ומתן ענה לנבוכדנצר
שיעשה נדקה עם ישראל ואחר לו שכל מה שנזר עליו היה
בשביל אותה הסברא הנפסדת שהיה סבור שהיו נקראו עבדים
ולא בניו ולמתן את אשר עתו נרד שייעשה פעולה שורה בה
אין חור בו מאותה הסברא ואזיל ומורה אין ישראל הם בניו
למקום וזהו במה שייעשה נדקה עם ישראל טה מורה שהם בניו
למקום ולא עבדים וכמו שנתבאר הקדמה זו בדרך נדקה דרוש
ח' יע"ס *

ובזה יתבאר מאי דאמרינן פ"ק דב"ב דף י"ז'ל תניא ריב"ק
אומר כל המעלים עיניו מן הנדקה כאלו עובד ע"ז
כתיב הכא המר לך פז יהיה דבר עם לבדך בליעל וכתיב התם
ויאלו אנשים בני בליעל מה להלן ע"ז אף כאן ע"ז ע"כ * ויש
להקשות דנהי דהמעלים עיניו מן הנדקה הוא עון פלילי מ"ת
נרד לעשת מה התייחסות יש לו עם העובד ע"ז * אך כמה
שכתבו יבא על נכון דהמעלים עיניו מן הנדקה ע"כ אית ליה
דיש'נקראו עבדים וכסברת טורנוסדוסוס הרשע כמ"ס בדרך
נדקה דרוש ח' וכיון שהם עבדים באים לטעון עבד שמכרו רבו
כלום יש לו עליו כלום ובאים לפרוק טול מלכות שמים מעליהם
וכמאמר הכתוב נהיה בניו וכמשפחות הארנות לשרת ען ואכן
זאם כן הו"ל כאלו עובד ע"ז :

הנה מקום אחי אלכנה ואטובה למאמר הנגב פתח הסער *
ויש לדקדק בו בין לטעם דבי מאיר בין לטעם ר"ע
דכפי ר"מ שהמטיל את התורה לכלי זהב וזכוכית לומר שקשה
לקנותה בכלי זהב ונח לאבדה בכלי זכוכית קשה דמה הוא זה
טע"ס הכתוב ואמר ותמורתה כלי פז דמאחר שהמטיל לתורה
לכלי זכוכית לטעון שנחין לאבדן בכלי זכוכי' למה חור והמטיל
לכלי זהב * ועוד דמאי טעם דבתחלה המטיל התורה לזהב טעם
זכשחור והמטילה לזכוכי' חור והמטילה לכלי פז שהוא יקר מזהב
טעם והו"ל לל יערבנה זהב וכלי פז ואחרי כן ימטילנה לזכוכית
וכדברי דבי מאיר שאמר אלו ד"ת שקשים לקנותם בכלי זהב
וכלי פז ולמה הפסיק בזכוכית בין זהב לכלי פז * ועוד דלא היה
תכלית אינטרדיק להמטיל התורה לכלי זהב וכלי פז במה
תייבחו סני *

ונראה דזה יובן עם מאי דאמרינן בפ"ג דיומא אמר רפרס
מנמר בעתיקא קשה מהדמא זסימניך טינא בר
טינא * ופרס' מנמר בעתיקא מי שלמד והסיח דעתו זשכח קשה
לחור וללמוד מה ששכח יותר משאל לא למד נמצא שהדבר
שכבר למד אותו זשכח אותו אם רוצה לחזור וללמודו הוא קשה
ביותר מאלו היה דבר חדש שלא למד אותו * והנה דש' זל פירש
במאי דאמרינן ונחין לאבדס בכלי זכוכית דהיינו על ידי שכה
זוהו כונת הכתוב אליבא דרבי מאיר לא יערבנה זהב וזכוכית
ותמורתה כלי פז דבתחלה המטיל התורה לכלי זהב שקשה
לקנותה בכלי זהב וחור והמטילה לזכוכי' לומר שנחין לאבדס על
ידי שכה בכלי זכוכית וחור והמטילה לכלי פז לומר שאם היו
בכלי זכוכית דהיינו שיטכסם צעטו בכלי פז שהוא יקר ביותר
וקשה לקנותם בכלי פז טעם דלמינמר בעתיקא קשה מהדמא זר'
מאיר דאמר אלו דברי תורה שקשים לקנותם בכלי זהב וכלי פז
נקט דרך קצרה כלומר דפעמים נמשלה תורה לכלי זהב והיינו
בתחלת הלימוד ופעמים נמשלו לפז והיינו כשלא למד אותם זשכסם
או קשה לחזור ולקנותה בכלי פז * ולפי פירוש דבי עקיבא יש
להקשות דלא היה תכלית דמה לתורה לזכוכית וצשלא לר' מאיר

ביתא דהיינו שהמטילה לכלי זהב לומר שקשה לקנותם בכלי זהב
והמטילה לזכוכית לומר שנחין לאבדן בכלי זכוכית אך לר"ע
דאמר שהדמיון הוא ללמד מה כלי זהב וזכוכית אצ"ס שנשכרו יש
להם תקנה כך ת"ח שסרח יש לו תקנה מאחר שדמה הכתוב לת"ח
לכלי זהב שהוא דבר חשוב לא היה תכלית חור ודמה לכלי זכוכי'
שהוא דבר פחות * ועוד דנראה דעיקר הקושיא שהוקשה לו
לאחר כפי זה אינו אלל כמה שדמה הכתוב לתורה בסני דברים
הללו דהיינו זהב וזכוכית דאלו לתה שדמה התורה לזהב הא לא
קשיא כלל דמי לא ידע שהתורה נמשלה לזהב וכדכתיב הנחמד'
מזהב ומפו ולעיל מאחי קרא דלא יערבנה כתיב לא תסלה
בכתם אופיר כשהם יקר וספיר ולא הוקשה לו לאחר כזה כלל
משמע דכמה שנמשלה התורה לכתם אופיר ודכתיב לא היה
קשיא ליה כלל ולא הוקשה לו אלל כמה שנמשלה התורה לזכוכית
ואצ"ס מה יושב לזה ר"ע במה שתיקן ואמר מה כלי זהב וזכוכית
אצ"ס שנשכרו יש להם תקנה כך ת"ח שסרח יש לו תקנה *
ונראה דזה יובן במאי דקול דכלי ען וכלי עור וכלי ענש
שנשמו ונשכרו טהרו מטומאתם ואפילו סמור
ועשה מהשכדים כלים הרי הם טהורים ואינם חוזרים לטומאתם
הראשונה אך כלי מתכות שנשכרו זשכח עשה כלים מהשכדים
חוזרים לטומאתם הראשונה וכל זה הוא בכל מין מתכת חוץ מכלי
זכוכית דקול שאם נשכרו וחור ועשה כלים מהשכדים אינם חוזרי'
לטימאתם הראשונה וכמו שכתב הר"ם בפ"ק מה' כלים * והנה
דמיון זה שדמה הכתוב לת"ח שסרח טוב אין לו תקנה זאם כן לא
יעלה על הדעת שת"ח כיון שסרח טוב אין לו תקנה זאם כן לא
יחזור כשטובה לזה דמה לכלי זהב לומר דמה כלי זהב אצ"ס
שנשכרו יש להם תקנה כך ת"ח אצ"ס שסרח יש לו תקנה דהיינו
בתשובה * וז' טל לו רבי מאיר לאחד כשאמר דרשא הלוי דרכי
עקיבא אף אחר חור כך זכר' זהנה נהי שהכתוב דמה לת"ח לכלי
זהב לומר שת"ח שסרח יש לו תקנה דומיא דכלי זהב * אך עדין
היינו סבור שטומאתו הראשונה במקומם הם עומדי' ולא תועיל
התשובה לכפר על הראשונה והכתוב רוצה ללמדנו שת"ח שסרח
אם חור ועשה תשובה כל עונותיו הראשונים לא תוכרנה עוד
זכ"ס דול שאם חור מזהבנה עונותיו נחשבים בזכות זאם כב
תיראה עונותיו נחשבים כשנעו בין הכי ובין הכי התשוב' מועילת
לטהרו כמה שחטא * לזה בא הכתוב דמה לכלי זכוכית לומר
דמה כלי זכוכית אם חור ועשה כלים טהרו מטומאתם ואינם
חוזרים לטומאתם הראשונה כך ת"ח שסרח אם חור ועשה תשוב'
צטרה מכל טומאותיו וכל עונותיו אשר עשה לא תוכרנה עוד
ולפי זה דמה לת"ח לכלי זהב לומר שת"ח שסרח יש לו תקנה דומיא
דכלי זהב שאף שנשכרו חור ועשה מהם כלים * וחור ואמר
שיש עוד סבולה בת"ח שסרח ועשה תשובה דכל מה שחטא לא
תוכרנה עוד דומיא דכלי זכוכית דאינם חוזרים לטומאתם
הראשונה * הכלל העולה דמיון הת"ח לכלי זהב הוא ללמד
דמה כלי זהב יש לו תקנה כך ת"ח שסרח יש לו תקנה *

וזה אללי נזנת הכתוב בני גיון היקדים והמולאים בפז
איכה נחשבו לכלי חדש מטטה ידיו וכו' * זיש לדקדק
במאר זה דמשולים בפז מהו ורול אמרו שהיה על היופי שהיה
צדס וקשה דאטו לא מנא הכריז דישראל כיואם שלמות זה טל
היופי * עוד יש לדקדק במה שסיים הסוקימעס די יונר *
דמלתא דשפיטא היא דכל כלי כלי חרש הם מעשה ידי יונר *
אמנם על פי האומר לעיל יתבאר היטב ויקדים עוד מאי דאמרי'
במדרש סדר בראשית פדשה י"ד סימן ח' מעשה צאחד בכפודי
שמת בנו ומין אחד הוא יתיב צדיה שליח דבי יוסי בן הלפתא
למיחמי ליה אפינ יתיב וטחיק אמר ליה למה אש שמיק אשר ליה

הקב"ה יושב בדיון על מלכות הרשעה ואומר לה למה היית משעבדת בכני והיא אומרת לא אתה חסרתם בדיני והקב"ה אומר לה בשביל שחסרתיו אותם לך לא שמת עליהם רחמים * ולכאורה הנה מקו' לבעל דין לחלוק ולומר לחינוכו סכרי דחסרם הקב"ה להטמיר ולהרוג ולחבד ח'ז ואם כן מה מקום לקו' שית הקב"ה למה היית משעבדת בכני * אך הדבר ברור כי יסבר פי דברי סקר דמאחר טרמינו שהקב"ה ממרום טלח את וטעם חמתו על העניים ועל האבנים עכ"ל דכשנראה אותם ומסרם ביד חובייהם לא היה כונתו אלא שישעבדו בהם שעבד בעלמא כשה דך *

וזה אנלי כונת הכתוב בישיבה סימן ח'ז קנפתי על עמי חללתי נחלתי וחטאתם בידך לא שמת להם רחמים על זקן הכבדת עלך מאר * ויש לדקדק דמאי חללתי נחלתי דקאמר דכיון דענין הכתוב הוא לומר שהקב"ה יושב בדיון על האומות לומר מדוע נשעבדו בישראל אם כן איפה חמי שיאטיה דחרבן בית המקדש הכא * אלא הוא הדבר אשר דברנו טזה הוא להכריח דכרוי שמעולם לא נור ה' אלא שיסתעבדו בהם ויהיו גולוש ומטוללים כעניני עבדים אל יד חרובייהם וכמאמר הכתוב חני קנפתי מניס והמה עזרו לרעה וזו קנפתי על עמי חללתי נחלתי כלומר הן חמת טלחי קנפתי על עמי וגזרתי עליהם לדמותם כנזים ועיר טס ועיר טס חתנם לא היתה כונתי אלא לטובתם טע"י הנלות ומכפר להם מה שחטאו לפני כי כאלה חפנתי ולא כח'ז היה ה' כחובי והעד על זה שהרי חללתי נחלתי שהחברתי את ביתי וכדאמרנן בעלמא כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה מנוחה זו שילה נחלה זו בית עולמים * וכיון שכן מדוע לא שמת להם רחמים ועל זה יושב הקב"ה ודן אותם לעשות בהם חטפט כתוב *

וכמאמר הנכחו קדם ישראל לה' ראשית תביא אתה כל אוכלי יאכמו רעה תבא עליהם נחם ה' *

ויש לדקדק דאם כונת הכתוב היא לומר ככל המינר לישראל טוב הקב"ה כפרע חמנו מה נורד להטיל את ישראל לקדש ותרומה דהן לו יתי טאון להם דין קדש כי אם דרך חיל מ"ת מלתא דפטיטא היא טלח יהיה פוטא כסכר וגמולו יפוש פראשו ומו קסה דלחיוהי מכלית חסרדיך קדא לדמות את ישראל לכני דכריס דהיינו קדש ותרומה כדכתיב קדש ישראל לה' ראשית תבואתה : ואף שהמתרגם ס'ל דפירוט ראשית תבואתה היינו חלם קודם להקדשת העומר * מ"ת שהסוגיא דפרק האים מקדש דף כ"ב מוכח דס'ל לתלמודא דיון דפירוט ראשית תבואתה היינו תרומה סהקטו והרי תרומה דאיתרי קדש כדכתיב קדש ישראל לה' ראשית תבואתה ויתנן המקדש בתרומות מקודשת כו' * עוד יש לדקדק בפה שסיים הפסוק כל אוכליו יאכמו רעה תבא עליהם נחם ה' כפל דברים הללו מה היה כונתם * ונראה שפסוק זה הוא תקושר עם הפסוק שלמעלה הימנו דכתיב הלך והקדשת כלחוני ירוכלים לאמר זכרתי לך חסד בעולדיך אהבת כלולותיך לבתך אחרי כמדבר בארץ לא ורועה קדש ישראל לה' וגו' ויש לדקדק בתאר זה דלפתך אחרי כמדבר מה היה הכונה * ועוד מה קדש יש לתאר זה עם מה שאתר קדש ישראל לה' דאטו אם לא היו הולכים אחריהו לא היו קדש * עוד יש לדקדק במאי דכתיב כל אוכליו יאכמו דהאי מלת כל היא מיוחדת זהו"ל אוכליו יאכמו דתאיכא תיתי ד-יה טילה על הדעת דמקצת ירוכלים יאכמו ומקצתם לא יאכמו דאצטרדיך קדא לומר כל אוכליו יאכמו * **וגראה** דזה יבוי פס חמי דאצטרדין בפ"ד דע"ז טלח כ"ג מדרחית ככונת כה נחו בית חטמומי אכני חמופח שטקלו אנשי יון והקפו הנמרח ולשקלינשו לנפשיהו מי לא

אחא דחיננה בנרי שתיא דאתחמי לאפיונו בעלמא דאתי אחר ליה אית חספין מתדבקן לא כך כתיב ככלי יוכר תכפנס אחר ליה כלי חרם ברייתו מהמים והכשרו באור כלי זכויות בדיותו באור והכשרו באור זה כסדר ויש לו תקנה וזה כסדר ואין לו תקנה אמתתא ח"ל על ידי שהוא עשוי כנפיתא ח"ל ושמעו אנזך מה טפיד אומר ומה אם כלי זכויות ע"ז טעמוי כנפיתו כל כטר דס'ז לא תקנה האדם טעמוי כנפיתו כל הקב"ה עכ"ל * וס'ז לא תקנה ע"כ * נמנינו למדין טיס טני דברים כאפילו אם נשברו יש להם תקנה האחר הוא כלי זכב וכלי טו וזאת כנפיתא טעמוי ע"ז נפיתא טל כטר דס'ז וכל טכן טה טעמוי ע"ז נפיתו על הקב"ה * ולזה בא הנביא להאשים לישראל שחשבו שכבר חכדה תקותם ואין להם עוד תקנה ואמר בני כיון היקרים התסוללטים בשו וכלי זכב אע"פ ששכרו יש להם תקנה איכה נחשבו לנבלי חרם שחשבו ונעמם טהם ככלי חרם טלח נשכרו אין להם תקנה ואת ועוד טהם חעטה ידי יוכר הקב"ה כדכתיב וישח באשיו כטמת חיים ופטיטא דיש להם תקנה חכ"ט רכלי זכויות טע"ז טעמויין כנפיתא יש להם תקנה כ"ט בני חרם טעמויין כנפיתו כל הקב"ה טיס להם תקנה וכדברי רבי יוסי בן הלפתא * ואמרין במדרש בטעם טעלפא מטה למרום מנלו להב"ה טהיה כותב חרף חסום ח"ל מהו חרף חסום ח"ל חרף חסום לרשעים ולנדיקי ח"ל רשעים יאכדו ח"ל מלך כ"ו טהיום באן ולמחר בקבר כפרע תאויפו מיד אכל חני טלחי ח' וקיים לעולם חני חרדיך לרשעים טחא יחורו בתשובה ע"כ * וכזה יזכר כונת חובי ס'י' הכיני אנוס ימך אם שנותיך כימי נכר כי תבקש לעוני ולחטאתי תדרוש * והכונה דראה חובי טכאו עליו כרות תנופות זו לזו וכדכתיב הבקר היו חורטות וגו' ופסול טכא ותקחם עוד זה מדבר וזה בא ויאמר חס חלהים וגומר עוד זה מדבר וגו' עוד זה מדבר וזה כה וזה רוח גדולה וגומר ואח"כ באה עליו מכת השחין * וע"ז תתה ואמר הכיני אנוס ימך חס שנותיך כימי נכר כי תבקש לעוני ולחטאתי תדרוש טכך ומיד זהלא לא כדת הקב"ה מדת כ"ו ומטוס דאין ימך כימי אנוס זאין שנותיך כימי נכר אתה חרדיך חפך לרשעים טחא יחורו בתשובה כי אל דחוס ה' ידו פסוטה לקפל שפים כי חפן חסד הוא :

דרך מצפה דרוש כו

במדרש בטעם שהגלה נצורחדין את ישראל עברו דרך קפורתא ופמלה על קברה ואמרה רבט"ע ותה חני טלחי כ"ו עפר ואפר לא קנאתי לזרה שלי ולא הונאתיה לבושה ולחלפה ולא עוד אלא שאתהו ליה הסיומנין שמתר לו יעקב כדו טלח תתכייט ואתה חלך ח' וקיים וחתן מפני מה קנחת כע"ז טלחי כה חתם והגלית את בני וגברנו כחרב ועפו בהם חובים כרנונס מיד נתלכללו רחמינו כל הקב"ה ואתה כפכילך רחל חני מחויי את ישראל לקמותו יה"ד כה אחר ה' קול פרמה נטעתי נהו כני חמרוי רחל חפכה על כניה מאנה הנחם על כניה כי חינו וכת"ב כה אחר ה' חנני קולך חככי ועיניך תדמעה כי יש עכר לפטולתך וכתיב ויש תקוה לאחריתך כלם ה' וטבו קיים לנבולם ע"כ *

האנשים הננשים א' ה' פומלים לפופים ל'ו החמיני חלכו ארץ אם יתחזהו חכה לו יתם ה' את דברו והסיוכ חלכו חסו להוטיט את ישראל מיד חבקטי דעתם והיו יהו משרני חלך זספו כניס לנבולם וכל החינור לישראל נעטה רח"ט כי המטקט לאלהים הוא באשר חפתיים יגידו לעתיד לבא הקב"ה